

1. KÆRLIGHEDENS SKJULTE LIV OG DETS KENDELIGHED PÅ FRUGTERNE

Thi hvert træ kendes på sin egen frugt; thi man samler ikke figener af torne, ikke heller plukker man vindruer af en tornebusk.

Lukasevangeliet 6,44.

Dersom det var, således som indbildsk kløgt mener, stolt af ikke at bedrages, at man intet skulle tro, som man ikke kan se med sit sanselige øje: Da burde man først og fremmest lade være at tro på kærlighed. Og hvis man gjorde det og gjorde det af frygt for ikke at blive bedraget, var man så ikke bedraget?

Man kan jo bedrages på mange måder; man kan bedrages ved at tro det usande, men man bedrages dog vel også ved ikke at tro det sande; man kan bedrages ved skinnet, men man bedrages dog vel også ved det kløgtige skin, ved den smigrende indbildskhed, der ved sig ganske sikret mod at være bedraget.

Og hvilket bedrag er vel det farligste? Hvis helbredelse er tvivlsomt enten dens, der ikke ser, eller dens, der ser og dog ikke ser? Hvad er vanskeligst at vække en, der sover, eller at vække en, der vågen drømmer, at han er vågen?

Hvilket syn er sørgeligst enten det, der straks og ubetinget rører til tårer – synet af den i kærlighed ulykkeligt bedragne – eller det, som i en vis forstand kunne friste latteren – synet af den selvbedragne, hvis tåbelige indbildskhed af ikke at være bedraget vistnok er latterlig og til at le af, dersom det latterlige ikke her var et endnu stærkere udtryk for rædslen ved at betegne, at han ikke er tårer værd.

At bedrage sig selv for kærlighed er det forfærdeligste, er et evigt tab, for hvilket der ingen erstatning er hverken i tid eller i evighed. Thi når ellers, hvor forskellig den end kan være, talen er om at bedrages i forhold til kærlighed, da forholder den bedragne sig dog til kærlighed, og bedraget er kun, at den ikke var der, hvor den mentes at være, men den selvbedragne har lukket sig selv ude og lukker sig selv ude fra kærlighed.

Der tales også om at bedrages af livet eller i livet, men den, der selvbedrager sig bedrog sig selv for at leve, hans tab er uerstatteligt. Endog den, der hele livet igennem blev bedraget af livet, ham kan evigheden gemme rigelig erstatning for, men den selvbedragne har forhindret sig selv i at vinde det evige. Den, der netop ved sin kærlighed blev et offer for menneskeligt bedrag, o, hvad har han dog egentlig tabt, når det i evigheden viser sig, at kærligheden

bliver, mens bedraget er ophørt!

Men den, der snildt bedrog sig selv ved kløgtigt at gå i klogskabens snare, ak, hvis han end hele livet igennem priser sig lykkelig i sin indbildning, hvad har han dog ikke tabt, når det i evigheden viser sig, at han bedrog sig selv! Thi i timeligheden kan det måske lykkes et menneske at kunne undvære kærlighed, det kan måske lykkes ham at slippe tiden igennem uden at opdage selvbedraget, det kan måske lykkes ham, det forfærdelige, at blive i en indbildning, stolt af at være i den, men i evigheden kan han ikke undvære kærlighed, og ikke undgå at opdage, at han forspildte alt.

Hvor er tilværelsen så alvorlig, hvor er den forfærdeligst, netop når den straffende tillader den selvrådige at råde sig selv, så han får lov at leve hen stolt af at være bedraget, indtil han engang får lov at sande, at han for evigt bedrog sig selv!

Sandelig, evigheden lader sig ikke spotte, snarere er det den, der end ikke behøver at bruge magt, men almægtig bruger en smule spot for rædsomt at straffe den formastelige. Hvad er det nemlig, der forbinder det timelige og evigheden, hvad er det andet end kærlighed, som just derfor er før alt og bliver, når alt er forbi. Men netop fordi kærligheden således er evighedens bånd, og netop fordi timeligheden og evigheden er uensartede, derfor kan kærligheden synes timelighedens jordiske kløgt en byrde, og derfor kan det i timeligheden synes den sanselige en uhyre lettelse at kaste dette evighedens bånd af sig.

Den selvbedragne mener jo rigtignok at kunne trøste sig, ja, at have mere end sejret; det er skjult for ham i dårens indbildskhed, hvor trøstesløst hans liv er. At han "har ophørt at sørge", vil vi ikke nægte ham, men hvad gavner dog dette, når frelsen netop ville være at begynde for alvor at sørge over sig selv!

Den selvbedragne mener måske endog at kunne trøste andre, som blev et offer for troløshedens bedrag, men hvilken afsindighed, når den, der selv tog skade på det evige, vil helbrede den, der i det højeste er syg indtil døden!

Den selvbedragne mener måske endog – ved en underlig selvmodsigelse – at være deltagende med den ulykkeligt bedragne. Men hvis du agter på hans trøstende tale og helbredende visdom, da vil du kende kærligheden på frugterne: på spottens bitterhed, på forstandighedens skarphed, på mistroiskhedens giftige ånde, på forhærdelsens bidende kulde, vil det på frugterne være kende- ligt, at der ingen kærlighed er derinde.

På frugterne kender man træet; “Man samler ikke vindruer af torne eller figen af tidsler” (Matthæusevangeliet 7,16); vil du samle dem der, da skal du ikke blot samle forgæves, men tornene skulle vise dig, at du samler forgæves. Thi hvert træ kendes på sin egen frugt. Det kan jo være så, at der er to frugter, som meget nøje ligner hinanden, den ene er sund og velmagende, den anden besk og giftig; undertiden er også den giftige meget velmagende, den sunde noget bitter i smagen.

Således kendes også kærligheden på dens egen frugt. Tager man fejl, må det være, fordi man enten ikke kender frugterne, eller ikke ved at skønne rigtigt i det enkelte tilfælde. Som når et menneske tager fejl og kalder det kærlighed, der egentlig er selvkærlighed: Når han højt forsikrer, at han ikke kan leve uden den elskede, men intet vil høre om, at kærlighedens opgave og fordring er at fornægte sig selv og at opgive denne elskovens selvkærlighed. Eller som når et menneske tager fejl og kalder det, der er svag eftergivenhed, med kærlighedens navn det, som er fordærveligt klynkeri eller skadeligt sammenhold eller forfængeligt væsen eller selvsygens forbindelser eller smigreriets bestikkelser eller øjeblikkets tilsyneladelser, eller timelighedens forhold med kærlighedens navn.

Der gives jo en blomst, som kaldes evigheds blomst, men der gives, mærkeligt nok, også en såkaldt evighedsblomst, der lig de forgængelige blomster kun blomstrer til en vis tid om året: Hvilken fejltagelse at kalde den sidste en evigheds blomst! Og dog ser det så skuffende ud i blomstringens øjeblik. Men hvert træ kendes på sin egen frugt, således også kærligheden på dens egne og den kærlighed, om hvilken kristendommen taler, på dens egne frugt: at den har evigheds sandhed i sig.

Al anden kærlighed, hvad enten den – menneskelig talt – tidligt afblomstrer og forandres, eller den elskeligt bevarer sig i timelighedens årstid: Den er dog forgængelig, den blomstrer kun.

Dette er just det skrøbelige og det vemodige ved den, hvad enten den blomstrer en time eller 70 år, den blomstrer kun; men den kristelige kærlighed er evig. Derfor ville ingen, hvis han forstår sig selv, finde på at sige om den kristelige kærlighed, at den blomstrer; ingen digter, hvis han forstår sig selv, vil finde på at besynde den.

Thi hvad “digteren” skal besynde må have det vemod, som er hans eget livs gåde: må blomstre – ak, og må forgå. Men den kristelige kærlighed bliver, og just derfor er den; thi hvad der forgår det